

© Ministerstvo spravedlnosti České republiky, www.justice.cz. [Překlad již zveřejněný na oficiální webové stránce Ministerstva spravedlnosti České republiky.] Povolení k opětovnému zveřejnění tohoto překladu bylo uděleno Ministerstvem spravedlnosti České republiky pouze pro účely zařazení do databáze Soudu HUDOC.

© Ministry of Justice of the Czech Republic, www.justice.cz. [Translation already published on the official website of the Ministry of Justice of the Czech Republic.] Permission to re-publish this translation has been granted by the Ministry of Justice of the Czech Republic for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Anotace rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva

Rozsudek ze dne 4. června 2019 ve věcech č. 12096/14 a 39335/16 – *Rola proti Slovinsku*

Senát čtvrté sekce Soudu rozhodl čtyřmi hlasy proti třem, že zrušení povolení k výkonu činnosti insolvenčního správce není trestem ve smyslu článku 7 Úmluvy. Současně jednomyslně shledal, že povolení k výkonu činnosti insolvenčního správce je „majetkem“ ve smyslu článku 1 Protokolu č. 1 a jeho zrušení na základě retroaktivního použití zákona porušilo citované ustanovení.

I. Skutkové okolnosti

Stěžovatel získal v roce 2004 povolení vykonávat činnost insolvenčního správce. V dané době byly podmínky pro výkon činnosti insolvenčních správců stanoveny v zákoně o bankrotu a likvidaci, který byl v roce 2008 nahrazen zákonem o finančních operacích.

Stěžovatel byl rozsudkem, který nabyt právní moci v roce 2011, odsouzen za spáchání dvou násilných trestných činů v letech 2003 a 2004 k podmíněnému trestu odnětí svobody. V roce 2011 ministerstvo spravedlnosti zrušilo stěžovateli povolení k výkonu činnosti insolvenčního správce na základě § 109 zákona o finančních operacích. Stěžovatel podal neúspěšně správní žalobu, ve které namítal, že zákon byl použit retroaktivně a že v době páchání trestné činnosti nemohl předvídat, že bude následovat uvedená sankce. Činnost insolvenčního správce byla jeho jediným zdrojem příjmů a vykonával ji řadu let. V roce 2013 znovu požádal o vydání povolení, ministerstvo však jeho žádost odmítlo s tím, že odnětí povolení je trvalého rázu.

II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu

A. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 7 ÚMLUVY

Stěžovatel namítal, že zrušení povolení k výkonu činnosti insolvenčního správce bylo v rozporu s článkem 7 Úmluvy, který zaručuje uložení trestu jen na základě zákona.

a) Obecné zásady plynoucí z judikatury Soudu

Pojem „trest“ v článku 7 Úmluvy má autonomní význam; Soudu proto přísluší, aby sám posoudil, zda určité opatření státu představuje „trest“ ve smyslu tohoto ustanovení (*G. I. E. M. S. R. L. a ostatní proti Itálii*, č. 1828/06 a 2 další, rozsudek velkého senátu ze dne 28. června 2018, § 210). Výchozím bodem je skutečnost, zda dotyčné opatření bylo uloženo na základě odsouzení za spáchání trestného činu. Relevantní je však také povaha a účel daného opatření, jeho charakteristika podle vnitrostátního práva, řízení spojené s jeho přijetím a výkonem a také jeho závažnost (*G. I. E. M. S. R. L. a ostatní proti Itálii*, cit. výše, § 211). Pokud jde o dosavadní judikaturu, Soud např. shledal, že propuštění celního úředníka jako automatický následek odsouzení za spáchání trestného činu pašování nepředstavovalo trest ve smyslu článku 7 (*Vagenas proti Řecku*, č. 53372/07, rozhodnutí ze dne 23. srpna 2011). Propuštění bylo založeno na objektivním základě odsouzení za trestný čin. Účelem propuštění nebylo (znovu) potrestat stěžovatele za trestný čin, ale bylo založeno na skutečnosti, že stěžovatel z důvodu odsouzení pozbyl kvality nutné pro výkon jeho povolání. Obdobně v případech disciplinárního řízení proti advokátovi či notáři Soud shledal, že se na příslušná

řízení neuplatnil článek 6 Úmluvy ve své trestní větvi, jelikož se řízení týkalo výlučně profesního jednání stěžovatele a jeho účelem bylo zajištění důvěry veřejnosti v řádný výkon dané profese (např. *Müller-Hartburg proti Rakousku*, č. 47195/06, rozsudek ze dne 19. února 2013). I opatření ve formě vyškrtnutí ze seznamu advokátů Soud neshledal přes jeho přísnost trestem, jelikož jeho účelem byla obnova důvěry veřejnosti v řádný výkon profese (*Biagioli proti San Marinu*, č. 8162/13, rozhodnutí ze dne 13. září 2016).

b) Použití obecných zásad na daný případ

V projednávané věci bylo povolení zrušeno v důsledku trestního odsouzení stěžovatele. Ministerstvo spravedlnosti zrušilo povolení na základě § 109 zákona o finančních operacích poté, co bylo informováno, že odsouzení za trestné činy se stalo pravomocným. Dle uvedeného zákonného ustanovení musel být insolvenční správce odsouzený za úmyslný trestný čin zbaven povolení k výkonu činnosti.

Pokud jde o řízení spojené s přijetím a výkonem daného opatření, opatření neuložil orgán činný v trestním řízení, ale ministerstvo spravedlnosti a následně jej přezkoumal správní soud (*a contrario*, *G. I. E. M. S. R. L. a ostatní proti Itálii*, cit. výše, § 228–232). Opatření bylo přijato tedy zcela nezávisle na trestním řízení (*Van der Velden proti Nizozemsku*, č. 29514/05, rozhodnutí ze dne 7. prosince 2006; *a contrario*, *Gouarré Patte proti Andoře*, č. 33427/10, rozsudek ze dne 12. ledna 2016, § 30).

V souvislosti s povahou opatření podle vnitrostátního práva vzal Soud v potaz, že opatření nebylo stanoveno v trestním právu, ale v zákoně o finančních operacích zaměřeném na úpravu profese insolvenčního správce v insolvenčním řízení (*a contrario*, *Gouarré Patte proti Andoře*, cit. výše, § 30).

Ohledně povahy a účelu odnětí povolení Soud shledal, že jimi nebylo uložít sankci za spáchání určitého trestního činu, ale zajistit důvěru veřejnosti v dané povolání. Opatření cílilo na všechny členy profesní skupiny mající zvláštní postavení, zejména insolvenční správce v insolvenčním řízení. Z uvedeného důvodu nemělo zrušení licence represivní a odrazující cíl vztahující se k trestním sankcím. Soud dále uvedl, že obdobně jako v případě *Vagenas*, kde automatická výpověď nebyla trestem ve smyslu článku 7 Úmluvy, v daném případě bylo opatření uloženo pouze na objektivním základě konečného odsouzení za spáchání trestného činu. Ministerstvo spravedlnosti a soudy, které prováděly následný přezkum, neměly žádný prostor pro uvážení ke zrušení licence a nehodnotily vinu stěžovatele (*a contrario*, *Welch proti Spojenému království*, č. 17440/90, rozsudek ze dne 26. února 1996, § 33).

Soud konečně připomněl, že závažnost přijatého opatření není kritériem, které by bylo rozhodující samo o sobě. Ačkoli trvalé zrušení povolení je dosti závažným důsledkem, stěžovateli nebránilo ve výkonu jiného povolání v jeho oboru (*mutatis mutandis*, *Oleksandr Volkov proti Ukrajině*, č. 21722/11, rozsudek ze dne 9. ledna 2013, § 93). Samotná trvalá povaha zrušení povolení neznamená, že toto opatření představuje trest ve smyslu článku 7 Úmluvy.

Soud s ohledem na výše uvedené dospěl k závěru, že článek 7 Úmluvy není na daný případ použitelný, a nedošlo tak k jeho porušení.

B. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 1 PROTOKOLU č. 1

Stěžovatel dále namítal, že zrušení povolení k výkonu činnosti insolvenčního správce a nemožnost žádat o vydání nového povolení bylo v rozporu s článkem 1 Protokolu č. 1.

a) K přijatelnosti

Soud uvedl, že v důsledku zrušení povolení byl stěžovatel vyškrtnut ze seznamu insolvenčních správců, a přišel tak o hlavní zdroj příjmů (*a contrario*, *Malik proti Spojenému království*, č. 23780/08, rozsudek ze dne 13. března 2012, § 106, 107 a 110). Povolení stěžovateli umožňovalo výkon činnosti, za kterou byl placen. Činnost vykonával více než sedm let. Soud proto dospěl k závěru, že povolení k výkonu povolání stěžovatele představovalo majetek ve smyslu první věty článku 1 Protokolu č. 1 a stížnost prohlásil za přijatelnou.

b) K odůvodnění

Soud v první řadě uvedl, že zrušení povolení bylo zásahem do práva stěžovatele na pokojné užívání majetku, přičemž naplňovalo znaky úpravy užívání majetku dle čl. 1 odst. 2 Protokolu č. 1 (*Tre Traktörer AB proti Švédsku*, č. 10873/84, rozsudek ze dne 7. června 1989, § 55).

Soud dále konstatoval, že vnitrostátní orgány vycházely pouze ze zákona o finančních operacích, aniž by se vypořádaly s příslušnými trestněprávními předpisy. Trestněprávní předpisy přitom výslovně uváděly, že povolení nelze zrušit v případě uložení podmíněného trestu odnětí svobody. Dále zakotvily zákaz retroaktivního použití nových předpisů. Stěžovatel spáchal trestné činy v letech 2003 a 2004, kdy byl účinný zákon o bankrotu a likvidaci, nikoli zákon o finančních operacích, na jehož základě bylo povolení zrušeno. Stěžovatel proto nemohl důvodně předpokládat, že jeho jednání automaticky zapříčiní zrušení povolení.

Soud proto uzavřel, že uložené opatření bylo nezákonné, a článek 1 Protokolu č. 1 tak byl porušen.

III. Oddělená stanoviska

Soudci Kjølbrot a Ranzoni ve svém částečně souhlasném stanovisku zdůraznili, že k porušení článku 1 Protokolu č. 1 došlo z důvodu nepřiměřenosti opatření, nikoliv z důvodu nezákonnosti zrušení povolení.

Soudci Pinto de Albuquerque a Bošnjak, ke kterým se připojil soudce Kūris, ve svém částečně nesouhlasném stanovisku uvedli, že odnětí povolení bylo nezákonné, a tudíž v rozporu s článkem 7 Úmluvy.